

De gemeenteraadsverkiezingen van 1830 en de geheime beoordeling van het gemeentepersoneel door Binnelandse Zaken

Freddy DE CHOU

België viert zijn 175ste verjaardag. Overal in het land worden tentoonstellingen of festiviteiten georganiseerd. Maar wat gebeurde er in het geboortjaar van België in Geraardsbergen? In dit artikel willen we focussen op één facet: het lokale beleid in 1830. We gaan op zoek naar het antwoord op vier vragen:

1. Wie had in 1830 het lokale beleid in Geraardsbergen in handen?
2. Konden de beleidsmakers hun zeggingschap handhaven na de onafhankelijkheid?
3. Wie kwam er eventueel in hun plaats?
4. Hoe evalueerde de centrale overheid hen na enkele jaren aan het bestuur?

Het eerste gemeentelijke kiesarrest dat na de onafhankelijkheid van België werd uitgevaardigd, dateert van 8 oktober 1830 ⁽¹⁾. Iedereen die in de regentie- of gemeenteraden zetelde, kon op post blijven tot de eerstvolgende verkiezingen, die georganiseerd werden volgens de modaliteiten van het arrest.

Wie kreeg kiesrecht? Alle mannen van ten minste 23 jaar, die tussen de 10 en 100 florijnen rechtstreekse belastingen betaalden. Dit bedrag was afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeenten. Voor Geraardsbergen was dit 25 florijnen, voor de andere gemeenten van het huidige Geraardsbergen bedroeg het 10 florijnen. Ook de beoefenaars van een vrij beroep, de 'capaciteitskiezers', waren toegelaten.

Op 14 oktober 1830 bepaalde een aanvullend arrest dat, indien er in een gemeente geen 25 inwoners waren die 10 florijnen aan

belastingen betaalden, dan de 25 meest belaste inwoners zouden worden uitgenodigd ⁽²⁾.

Het eerste kiesarrest voorzag zowel in een **rechtstreekse** verkiezing voor de burgemeester, als voor de schepenen en de raadsleden. Het aantal leden van de gemeenteraad was afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente. In de stad Geraardsbergen waren er naast de burgemeester en de twee schepenen ook nog negen raadsleden, samen twaalf leden. In elk van de deelgemeenten was er een burgemeester, twee schepenen (nog meestal 'assessoren' genoemd zoals tijdens de Hollandse periode) en vier raadsleden, samen zeven leden.

1. Verkiezingen van 27-28 oktober 1830 in Geraardsbergen

De uittredende regentieraad was als volgt samengesteld:
Burgemeester: Charles (Karel) Bogaert

Schepenen: Jean-Baptist Delpont en Adriaan De Smet

Leden: Jan Denijs Verhaeghe, Pierre François Diericx, Egide François De Brabanter, Jean-Baptist Van Landuyt, François Van Cleemputte, François Bijl, Jean Guillaume Wolfcarius (+ 10 augustus 1830), Jean Bijl en Albert Spitaels ⁽³⁾.

Al deze regentieraadsleden waren op 5 maart 1824 benoemd door koning Willem I, met uitzondering van Albert Spitaels, die op 10 oktober 1829 als plaatsvervanger van Jean-Baptist Meert werd aangewezen.

In principe was het een benoeming voor het leven. Koning Willem I trachtte hen op die manier aan hem te binden. Dit had in de praktijk niet verhinderd dat ze in de stad hun mandaat van een zeer beperkt kiezerskorps hadden gekregen. Bovendien bleek de vorst niet over voldoende middelen te beschikken om hen aan banden te leggen.

⁽¹⁾ Archief heemkundige kring Scentlabeke, *Bulletin officiel des lois et arrêtés royaux de la Belgique*, nr. 7, p. 3-5; zie eveneens H. LIEBAUT, *De Evolutie der politieke partijen in het arrondissement Aalst 1830-1893*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling 1962-1963, Rijksuniversiteit Gent, p. 13; Liebaut verwijst naar *Pasinomie ou collection complète des lois, décrets, arrêtés et règlements généraux 1830-1831*, Brussel, p. 15.

⁽²⁾ *Pasinomie 1830-1831*, p. 28-29.

⁽³⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Geraardsbergen; RA Ronse, fonds Hedendaags Archief van Geraardsbergen, Notulen van de gemeenteraad 1829-1836; *Wegwijzer der stad Gent en der Provincie Oost-Vlaanderen 1830*, p. 201.

Uitslag van de stemming (4)

A. Verkiezing burgemeester

Aantal kiezers: 188
Ongeldig: 1
Geldig: 187

Adrien Spitaels, bankier,
124 stemmen;
Albert Spitaels, bankier,
54 stemmen;
Pierre Jean Spitaels, bankier,
4 stemmen;
Benoit Spitaels, bankier, 3 stemmen;
Joseph Spitaels, eigenaar, 1 stem;
Louis Jacques Ghislain Bijl, advo-
caat, 1 stem.

Verkozen: Adrien Spitaels

B. Verkiezing eerste schepen

Aantal kiezers: 181
Ongeldig: 0
Geldig: 181

Louis Jacques Ghislain Bijl, advo-
caat, 79 stemmen;
Benoit De Ruyter, rentenier,
21 stemmen;
Jean-Baptist Delpont, advocaat,
21 stemmen;
Benoit Spitaels, bankier,
13 stemmen;
Benoit Jouret, brouwer,
13 stemmen;
Pierre François Janssens, particulier,
7 stemmen.

Verkozen: Louis Bijl

C. Verkiezing tweede schepen

Aantal kiezers: 163
Ongeldig: 0
Geldig: 163

Benoit De Ruyter, rentenier,
100 stemmen;
Benoit Spitaels, bankier,
40 stemmen;

François Philippe De Brabanter,
handelaar, 11 stemmen.

Verkozen: Benoit De Ruyter

D. Verkiezing van 9 raadsleden

Aantal kiezers: 126
Ongeldig: 0
Geldig: 126

François Van Cleemputte, hande-
laar, 107 stemmen;
Marinus Ceuterick, brouwer,
107 stemmen;
Jean Vander Eycken, onderwijzer-
winkelier, 67 stemmen;
Joseph Druwé, rentenier,
64 stemmen;
François Philippe De Brabanter,
handelaar, 63 stemmen;
Egide Possemier, handelaar,
63 stemmen;
François-Second Van Crombrugghe,
brouwer-handelaar, 60 stemmen.
Pierre François Janssens, rentenier,
54 stemmen;
Charles Joseph Antheunis, brouwer,
52 stemmen;

Verkozen: De negen hoger ver-
melde personen.

*Samenstelling gemeenteraad op 8
november 1830*

Burgemeester: Adrien Spitaels
Schepenen: Louis Bijl en Benoit De
Ruyter
Leden: François Van Cleemputte,
Marinus Ceuterick, Jean Vander
Eycken, Joseph Druwé, François
Philippe De Brabanter, Egide Pos-
semier, François-Second Van Crom-
brugghe, Pierre Janssens en Charles
Antheunis.

We stellen vast dat uit de Hollandse
periode enkel François Van Cleem-
putte als raadslid terugkeert. Alle
andere gekozenen zijn nieuw in de
politiek.

Later komen bij de gedeeltelijke
verkiezingen van 21 oktober 1831
notaris Jean Bijl en lakenhandelaar
François Bijl hun verloren plaats
opnieuw innemen. En brouwer-
wijnhandelaar Jan Denijs Verhaeghe
zal na de verkiezing van 29 oktober
1839 nog een zeer belangrijke rol
spelen als schepen en leider van de
katholieke fractie.

Eén van de eerste taken van de
nieuwe raad was de aanstelling
van een gemeentesecretaris en een
gemeenteontvanger. Het besluit van
het Voorlopig Bewind van 28 okto-
ber 1830 bepaalde dat de gemeen-
tesecretaris zou worden benoemd
door de gemeenteraadsleden en de
ontvanger door de gouverneur van
de provincie uit een voordracht van
drie kandidaten door de gemeente-
raad (5).

Op 17 november 1830 stelde de
gemeenteraad François Rens, al
gemeentesecretaris sinds 1809,
opnieuw aan. En op 18 januari 1831
wordt Jean Vander Eycken door
de gouverneur tot stadsontvan-
ger benoemd. Hiervoor diende hij
ambtshalve ontslag te geven als
raadslid. Daarnaast gaf ook schepen
Benoit De Ruyter er de brui aan.
Bovendien overleden in 1831 Mari-
nus Ceuterick en François-Second
Van Crombrugghe, en verliet sche-
pen Louis Bijl de stad.

Er diende dus op 21 oktober 1831
een tussentijdse verkiezing voor
deze vacante plaatsen te worden
gehouden.

*Afbeelding op pagina's 46, 47 en 48:
kiezerslijst van Geraardsbergen van
1825-1827.*

(4) RA Ronse, fonds Hedendaags Archief van Geraardsbergen, Notulen van de gemeenteraad 1829-1836; *Journal des Flandres* van 30 oktober 1830; *Den Vaderlander* van 5 november 1830.

(5) Archief Heemkundige kring Scentlabeke, *Bulletin officiel des lois et arrêtés royaux de la Belgique*, nr. 20, p. 4-6.

N° 1

PROVINCIE OOSTVLAANDEREN.

NAAMLIJST der Personen die de vereischten bezitten om Kiezers te kunnen
benoemd worden binnen de stad GEERARDSBERGEN, in 't jaar 1830.

VOLGNUMMER.	NAMEN EN VOORNAMEN.	AANMERKINGEN.
	A.	
1	Antheunis, Karel.	
	B.	
2	Bogaert, Karel.	
3	Byl, Johannes.	
4	Byl, Franciscus.	<i>Hoofster Straat</i>
5	Byl, Franciscus.	<i>Vredestraat.</i>
6	Berckmans, Egidius.	<i>Op de markt.</i>
7	Bogaert, Antonius.	
	<i>Byl Lodewijk</i>	<i>markt</i>
	<i>Byl Andre</i>	
	<i>Bogaert Adolph</i>	
	C.	
8	Coppens, Johannes.	
9	Cosyns, Petrus.	
10	Centerick, Josephus.	
11	Centerick, Marinus.	
	D.	
12	D'asseler, Josephus.	
13	Diericx, Johan Baptiste.	
14	Diericx, Petrus Josephus.	
15	De Clippel, Jacob.	
16	De Smet, Adrianus.	
17	De Brabanter, Egidius Franciscus.	
18	De Brabanter, Franciscus Philippus.	
19	De Meter, Michaël.	
20	De L'arbre, Johan Baptist.	
21	De Brabanter, Andreas.	
22	Druwé, Josephus.	
23	De Bolster, Philippus.	
24	Delpport, Johan Baptist.	
25	Delpport, Franciscus.	
26	Dams, Antonius.	

VOLGNUMMER.	NAMEN EN VOORNAMEN.	AANMERKINGEN.
	E.	
27	Eyraud, Karel.	
	G.	
28	Goddefroy, Egidius.	
	J.	
29	Jouret, Petrus Franciscus Josephus.	
30	Janssens, Petrus Franciscus.	
	L.	
31	Le Jesuses, Karel.	
	M.	
32	Meert, Johan Baptist Gislenus.	
33	Monnier, Johan Marc Theodor.	
	N.	
34	Nechelput, Clement.	
	P.	
35	Page, Johan Baptist.	
36	Possemiers, Egidius.	
	R.	
37	Rens, Henricus.	
38	Rens, Franciscus.	

VOLGNUMMER.	NAMEN EN VOORNAMEN.	AANMERKINGEN.
	S.	
39	Spitaels, Albertus.	
40	Spitaels, Petrus.	
41	Spitaels, Adrianus.	
42	Spitaels, Josephus.	
43	Spitaels, Emanuel.	
44	Servaes, Philip Nathanel.	
45	Seymourtier, Franciscus.	
	<i>Spitaels Ferdinand</i> <i>Spitaels</i>	
	V.	
46	Vander Eecken, Adrianus.	
47	Vander Snickt, Petrus Franciscus.	
48	Vrancx, Petrus.	
49	Van Cleemputte, Franciscus.	
50	Van Crombrughe, Franciscus Gislenuis.	
51	Van Coppenholle, Petrus.	
52	Van de Maele, Franciscus.	
53	Verhaeghe, Johan Denis.	
54	Vander Beken, Johan Baptist.	
55	Van Santen, Franciscus.	
56	Van Cronbrughe, Franciscus Secundus.	
57	Van Vaerenbergh, Ferdinandus.	
58	Vander Linden, Josephus.	
59	Van Huffel, Adrianus.	
60	Vande Maele, Johan Baptist.	
61	Van Landuyt, Johan Baptist.	
62	Vander kelen, Livinus.	
	<i>Van der Snickt</i>	<i>clubbenschep</i>
	W.	
63	Wolfcarius, Johannes.	

De uitslag luidde ⁽⁶⁾.

A. Verkiezing Eerste schepen

Aantal kiezers:	75
Ongeldig:	0
Geldig:	75

Joseph Druwé, rentenier, 46 stemmen.

B. Verkiezing Tweede schepen

Aantal kiezers:	75
Ongeldig:	0
Geldig:	75

François Philippe De Brabanter, handelaar, 43 stemmen.

C. Verkiezing van 5 raadsleden

Aantal kiezers:	76
Ongeldig:	0
Geldig:	76

Benoit De Ruyter, handelaar, 47 stemmen;

François (Franciscus) Bijl, lakenhandelaar, 41 stemmen;

Jean (Johannes) Bijl, notaris, 35 stemmen;

Jozef Ceuterick, wijnhandelaar, 26 stemmen;

Benoit Jouret, brouwer, 24 stemmen;

Jean-Baptist Dierickx, dokter, 23 stemmen;

Frans De L'Arbre, dokter, 21 stemmen;

Prosper Serverans, advocaat, 17 stemmen;

Joseph Spitaels, eigenaar, 15 stemmen;

Philippe De Bolster, rentenier, 13 stemmen;

Joseph De Clercq, notaris, 12 stemmen;

Adolph Bogaert, grondeigenaar, 11 stemmen;

Adrien Spitaels (1782-1834)
burgemeester van Geraardsbergen.

Adrien Van Cleemputte, leerlooier, 11 stemmen;

Pierre Vrancx, dokter, 10 stemmen;
Verder behaalden nog 30 andere personen een of meer stemmen.

Verkozen: Benoit De Ruyter, François Bijl, Jean Bijl, Jozef Ceuterick, Benoit Jouret.

Samenstelling gemeenteraad na 21 oktober 1831

Burgemeester: Adrien Spitaels
Schepenen: Joseph Druwé en François Philippe De Brabanter
Leden: François Van Cleemputte, Egide Possemier, Pierre Janssens, Charles Antheunis, Benoit De Ruyter, François Bijl, Jean Bijl, Jozef Ceuterick en Benoit Jouret ⁽⁷⁾.

Doorlichting door Binnenlandse Zaken

Uit een onderzoek, waarschijnlijk in 1832 uitgevoerd, maar aangevuld tot 1835, dat werd ingesteld in opdracht van de dienst Interne Veiligheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken in verband met het personeel van de gemeentelijke administraties, vernemen we heel wat interessante informatie over de diverse burgemeesters, schepenen, gemeentesecretarissen, gemeenteontvangers en politiecommissarissen van de Oost-Vlaamse gemeenten. Naast hun naam, geboortedatum en -plaats, functie, vroegere functie, beroep, dag van indiensttreding en vergoedingen, vernemen we ook hun politieke opinie en hun gedrag. Uiteraard is dit rapport opgesteld vanuit het perspectief van de Staatsveiligheid en dus tamelijk subjectief ⁽⁸⁾.

Voor Geraardsbergen vernemen we het volgende:

Burgemeester Adrien Spitaels: De burgemeester was rentenier en oefende geen andere activiteiten uit. Hij was geboren in Geraardsbergen op 14 augustus 1782. Bij zijn indiensttreding op 27 november 1830 was hij 48 jaar en hij had toen nog geen enkel politiek mandaat vervuld. Als burgemeester ontving hij een jaarwedde van 1058 frank plus een onkostenvergoeding van 2540 frank. Zijn politieke opinie werd excellent genoemd, hij kende de administratie zeer goed, was bekwaam een stad te leiden en was blijkbaar ook zeer actief in het verenigingsleven. Zijn gedrag werd uitstekend beoordeeld.

⁽⁶⁾ RA Ronse, fonds Hedendaags Archief van Geraardsbergen, Notulen van de gemeenteraad 1829-1836.

⁽⁷⁾ Aan die samenstelling kwamen er tijdens de bestuursperiode nog een aantal wijzigingen. Op 6 september 1833 overleed schepen François Philippe De Brabanter. Hierdoor was op 8 oktober 1833 een tussentijdse verkiezing nodig. Pierre François Janssens werd schepen en Adolph Bogaert raadslid. Ten slotte overleed op 16 mei 1834 burgemeester Adrien Spitaels wat aanleiding gaf tot buitengewone verkiezingen op 17 juni en 7 oktober 1834. Joseph Druwé werd de nieuwe burgemeester en Louis Bijl opnieuw schepen.

⁽⁸⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Geraardsbergen.

FONCTIONS ou PROFESSIONS EXERCÉES SIMULTANÉMENT	OBSERVATIONS Sur le civisme, les talens, le zèle et la conduite du titulaire, ainsi que tous les renseignements prop à éclairer le Gouvernement.
Notaire Bourgeois et Bourgmestre	Opinions politiques excellentes, connaît l'admⁿ, capable, très actif et d'une très bonne conduite, aimé de ses administrés qui désirent de le conserver tout de Nouvelle Organisation communale. / (Druwé.) Bon patriote, zélé et de bonne conduite. mais organ de l'opposition
Notaire Avocat (1)	Opinions politiques excellentes, connaît assez l'admⁿ est très actif d'une très bonne conduite. Il est aimé des patriotes de cette ville. 1 ^{er} Homme Bourgmestre / (1) viserait comme fondé?
Négociant Geraut d'affaires	Opinions excellentes, connaît l'admⁿ, a des propriétés, est très actif. / (Druwé.) très zélé bonne conduite et attaché à l'ordre de choses actuel

Beoordeling van de burgemeesters A. Spitaels en J. Druwé, de eerste schepenen J. Druwé en L. Bijl en de tweede schepenen J. de Brabanter en P. F. Janssens in 1832 en 1834.

Eerste schepen Joseph Druwé:
 De eerste schepen was eveneens rentenier en nieuwkomer in de politiek. Hij zag het levenslicht in Geraardsbergen op 25 mei 1792 en was dus 39 jaar bij zijn verkiezing op 21 oktober 1831. Zijn schepenambt bracht hem jaarlijks 423,28 frank op. Zijn politieke mening was naar verluidt 'uitstekend', zijn kennis van de administratie 'voldoende'. Hij genoot de steun van de patriotten

van de stad, was zeer actief en had een zeer goed gedrag.

Tweede schepen François (Philippe) De Brabanter:
 De tweede schepen was handelaar. Ook hij was een geboren Geraardsbergenaar en 40 jaar oud (geboren op 5 mei 1791). Zijn politieke opvattingen waren uitstekend, zijn gedrag correct. Hij zou over aanzienlijke (financiële) middelen beschikken.

Stadssecretaris François Rens:
 De stadssecretaris was ook gemeentesecretaris in Grimminge. Hij werd in Geraardsbergen geboren op 5 januari 1784 en was bij zijn heraanstelling op 17 november 1830 46 jaar. In de Hollandse periode bekleedde hij een aantal sleutelposities in de gemeentelijke organen. Hoewel hij als vooraanstaand lid van de burgerwacht nauw betrokken was bij de revolutie van 1830, werd hij

door het patriottische stadsbestuur gewantrouwd. In het vertrouwelijke verslag van het ministerie werd hij als volgt beschreven: 'Il passe pour Orangiste, est très au courant de l'administration, a beaucoup de moyens, n'est pas bien vu par le Bourgemestre et Echevins'. Voor zijn ambt kreeg hij van de stad een jaarwedde van 1693,12 frank.

Stadsontvanger Jean Vander Eycken:

De stadsontvanger werd in Geraardsbergen geboren op 5 januari 1775 en was dus 55 jaar bij zijn aanstelling. Zijn jaarsalaris bedroeg 985,50 frank. Naar verluidt was hij een goede patriot, die de boekhouding zeer goed kende en door zijn collega's zeer werd gewaardeerd.

De politiecommissaris Franciscus Vandersnickt:

De politiecommissaris werd geboren in Geraardsbergen op 8 september 1788. We zullen hem verder ontmoeten als burgemeester van Goferdinge. In Geraardsbergen ontving hij een jaarwedde van 800 frank, aangevuld met een onkostenvergoeding van 200 frank.

2. Verkiezingen van 12 december 1830 in Goferdinge

De uittredende gemeenteraad was als volgt samengesteld (9):

Burgemeester: Franciscus Vandersnickt
Schepenen: Franciscus Van Wijnendaele en Jean Baptist Vander Mijnsbrugghe
Leden: Livinus Pevenage, Franciscus Roelandt, Jacobus Carriijn.

Deze mandatarissen waren allen in 1825 op basis van het 'Reglement op het Bestuur ten plattelande' (10) aangesteld. De normale vervangingen van telkens een schepenen en een raadslid, respectievelijk op 1 januari 1828 en 1 januari 1830, hadden immers geen wijzigingen aan de mandaten aangebracht.

De juiste uitslag van de verkiezing van 12 december 1830 is ons niet bekend, de samenstelling van de raad echter wel. Deze zag er als volgt uit (11):

Samenstelling van de gemeenteraad na 12 december 1830

Burgemeester: Franciscus Vandersnickt
Schepenen (assessoren): Franciscus Van Wijnendaele en Jean Baptist Vander Mijnsbrugghe
Leden: Jacobus (Jacques) Carriijn, Livinus Pevenage, Franciscus Roelandt en Louis Praet.

Alle uittredende mandatarissen werden in hun oude functie bevestigd. Dat was ook het geval met de burgemeester, die ook in dienst bleef als politiecommissaris in Geraardsbergen. Daarnaast blijkt Franciscus Vandersnickt ook nog olieslager, handelaar en landbouwer te zijn. In het onderzoek van 1832 door het ministerie van Binnenlandse zaken leren we hem verder kennen als een zeer goede patriot. Voor zijn ambt als burgemeester ontvangt hij van de gemeente 52,91 frank.

Ook op het gedrag en de politieke ingesteldheid van de schepenen Van Wijnendaele en Vander Mijnsbrugghe, beide landbouwers,

had het Ministerie geen aanmerkingen. Hun wedde bedroeg 13,23 frank.

De gemeentesecretaris was Geraardsbergenaar Louis Bruyneel, die dezelfde functie uitoefende in Overboelare. Hij vervulde zijn taak zeer toegewijd en op zijn gedrag viel niets aan te merken. Goferdinge had voor zijn verloning 128,98 frank veil.

August Bruyneel was de gemeentelontvanger van Goferdinge, Nederboelare en Overboelare. Hij kreeg van Goferdinge hiervoor 63,19 frank (12).

3. Verkiezingen van 28 oktober 1830 in Grimminge

De uittredende gemeenteraad uit de Hollandse periode was als volgt samengesteld:

Burgemeester: Eugène Félicien Germanes
Schepenen: Jean Baptist Sunaert en Alexander Nechelput
Leden: Gerard Dauw, Alexander Steenhoudt, Jean Baptist Nechelput en Paul Maesfranckx.

Ook deze mandatarissen waren alle in 1825 op basis van het 'Reglement op het Bestuur ten plattelande' aangesteld.

Uitslag van de stemming (13)

Aantal kiezers: 25
Volstreekte meerderheid: 13

Afb. p. 52: aanstelling van de Assessoren (schepenen) van Grimminge door de gouverneur en de Gedeputeerde Staten (provincieraad) in 1825.

Afb. p. 53: aanstelling van de raadsleden van Grimminge.

(9) RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Goferdinge.

(10) Archief heemkundige kring Scenlabekke, Memoriaal Administratief van de provincie Oost-Vlaanderen 1825, koninklijk besluit in Brussel uitgegeven op 23 juli 1825.

(11) RA Ronse, fonds Hedendaags Archief van Goferdinge, Notulen van de gemeenteraad 1827-1836.

(12) RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Goferdinge.

(13) RA Ronse, fonds Hedendaags Archief van Grimminge, Notulen van de gemeenteraad 1804-1836.

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN.

DE GOUVERNEUR,

Gezien het reglement op het bestuur ten platten lande in de provincie, bij s Konings besluit van 23^{den} julij 1825, n.º 132 vastgesteld; en bijzonder gelet op artikelen 2 en 11 van hetzelfde;

Gezien het besluit der Gedeputeerde Staten de dato 29^{den} j^{an} 1831 waarbij de leden van den Raad der gemeente *Grinsingen* district *Laalst*, benoemd zijn;

BESLUITEN het volgende:

ART. 1.

Worden tot de bediening van Assessoren der Gemeente voormeld benoemd de heeren:

- 1° *Simon van der Sandt*
- 2° *Nicholas Alexander*

welke onverwyld die bediening zullen vervullen.

ART. 2.

Afschrift dezes zal in duplo aan den heer Districts-Commissaris te *Laalst* gezonden worden, om daarvan een aan den Burgemeester der voornoemde gemeente, ten fine van uitvoering, te doen toekomen.

Gend, den 6ten j^{an} 1831.

PROVINCIE OOSTVLAANDEREN.

DE GEDEPUTEERDE STATEN.

Gezien het reglement op het bestuur ten platten lande in de provincie, bij 's Konings besluit van 23sten juli 1825, n.º 132 vastgesteld; en bijzonder gelet op artikelen 1 en 11 van hetzelfde;

BESLUITEN het volgende:

ART. 1.

Worden tot in bediening van Raadsleden der Gemeente *Gravenhage* District *Laatst* benoemd de heeren:

1. *Simon J. J. J. J.*
2. *Nicolaas J. J. J.*
3. *Daan J. J. J.*
4. *Nicolaas J. J. J.*
5. *Hendrik J. J. J.*
6. *Maas J. J. J.*
- 7.
- 8.
- 9.

ART. 2.

De bij voorgaanden artikel benoemde Raadsleden zullen onverwijld, na in handen van den heer Burgemeester te hebben afgelegd den bij artikel 14 van voormeld reglement voorschreven eed, in bediening worden gesteld.

Van die eedaflegging en in bediening stelling zal er een verbaal worden opgemaakt, waarvan een afschrift ons, door de tusschenkomst van den heer Districts-Commissaris, zal gezonden worden.

Verkiezing burgemeester

Verkozen:

Eugène Félicien Germanes,
grondeigenaar, 16 stemmen

Niet verkozen:

Jean Baptist Somers,
landbouwer en winkelier,
9 stemmen.

Verkiezing eerste schepen

Verkozen:

Alexander Nechelpuut, landbouwer,
16 stemmen

Niet verkozen:

Jean Baptist Nechelpuut,
landbouwer, 9 stemmen.

Verkiezing tweede schepen

Verkozen:

Jean Baptist Sunaert, landbouwer,
15 stemmen

Niet verkozen:

Jean Jozef De Geyter, landbouwer,
9 stemmen
Alexander Steenhoudt, landbouwer,
1 stem.

Verkiezing van vier raadsleden

Verkozen:

Alexander Steenhoudt, landbouwer,
16 stemmen

Jean Baptist Symoens, landbouwer,
16 stemmen

Gerard Dauw, landbouwer,
16 stemmen

Jean Baptist Vander Eecken,
landbouwer, 16 stemmen

Niet verkozen:

Jean Baptist Flamant, kuiper,
9 stemmen

August Vanden Eynde,
landbouwer, 9 stemmen

Franciscus Rigo, landbouwer,
9 stemmen

Paul Maesfranckx, landbouwer,
9 stemmen.

De uitslag van de stemming wijst
duidelijk op een strijd tussen
twee machtsblokken. De groep
rond burgemeester Germanes en
de uittredende mandatarissen

behaalde de overwinning. Enkel
Paul Maesfranckx koos blijkbaar
het andere kamp.

Samenstelling van de gemeenteraad op 30 oktober 1830

Burgemeester: Eugène Félicien
Germanes

Schepenen: Alexander Nechelpuut
en Jean Baptist Sunaert

Leden: Gerard Dauw, Alexander
Steenhoudt, Jean Baptist Symoens
en Jean Baptist Vander Eecken.

In 1832 werd burgemeester
Germanes door de Staatsveiligheid
als orangist getypeerd.

Waarschijnlijk was dit omdat hij
in de Hollandse periode zowel het
burgemeesterschap van Grimminge
(1825-1830) als van Zandbergen
(1829-1830) cumuleerde. Voor
de rest kreeg hij een gunstige
evaluatie: kende de administratie
goed, was voldoende toegewijd
en had een flink moreel gezag.
Van de gemeente ontving hij een
jaarwedde van 53 frank.

De schepenen Nechelpuut en
Sunaert zouden geen uitgesproken
politieke mening hebben en
deden wat de burgemeester
en secretaris hun zegden. Zij
ontvingen elk jaarlijks 13,50 frank.
De gemeentesecretaris was de
Geraardsbergse stadsecretaris
François Rens, die zoals we al
opmerkten, eveneens voor orangist
doorging. Hij ontving van de
gemeente Grimminge een wedde
van 106 frank, een peulschil in
vergelijking met de 1693,12 frank in
Geraardsbergen.

Een andere Geraardsbergenaar,
Franciscus Saligo, handelsagent
en waarschijnlijk de schoonbroer
van de burgemeester, was
gemeenteontvanger. We zullen
hem in dezelfde functie ontmoeten
in Schendelbeke. Hij had de juiste

politieke ingesteldheid, m.a.w. was
patriot, en kende de administratieve
molen goed. Zijn verloning was
slechts 32 frank ⁽¹⁴⁾.

4. Verkiezingen van 5 november 1830 in Idegem

De uittredende gemeenteraad uit
de Hollandse periode was als volgt
samengesteld:

Burgemeester: Jean Baptist Hoorens

Schepenen: Jean Baptist Priem en
Pierre Jean De Jonghe

Leden: Pieter De Coster, Joannes
Jacobus De Wandel, Philippe De
Spilt en Jean Baptist De Cremer.

Vier van deze zeven mandatarissen
waren al in 1825 op basis van het
'Reglement op het Bestuur ten
plattelande' aangesteld.

Nieuwkomers in de raad waren de
raadsleden Philippe De Spilt en Jan
Baptist De Cremer, die sinds 25 juli
1829 hun overleden voorgangers
Jacobus Vanderdonckt en Pieter
Jozef Van Cleemputte vervingen,
evenals schepenen Pierre Jean De
Jonghe, die op 8 april 1830 insprong
ter vervanging van schepenen Pierre
François De Smet ⁽¹⁵⁾.

De juiste uitslagen van de
stemmingen voor de burgemeester,
schepenen en raadsleden van 5
november 1830 zijn ons onbekend,
wel vonden we de volgende
samenstelling van de nieuwe
gemeenteraad:

Samenstelling gemeenteraad na 5 november 1830

Burgemeester: Jean Baptist Hoorens

Schepenen: Pierre Jean De Jonghe
en Jean Baptist Priem

Leden: Pierre Van Cleemputte, Jean
Baptist Vanderdonckt, Jean Baptist
De Cremer en Philippe De Spilt.

⁽¹⁴⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Grimminge.

⁽¹⁵⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Idegem.

We stellen vast dat deze verkiezingen weinig wijzigingen aan de gemeenteraad aanbracht. Vijf van de uittredende mandatarissen werden in hun functie bevestigd en de andere twee kwamen in de plaats van familieleden die voorheen in de raad zetelden. Een echte strijd was er dus niet geweest.

Welk oordeel velde het Ministerie van Binnenlandse Zaken over het politieke personeel in 1832? Burgemeester Hoorens, afkomstig van Voorde, bleek een 60-jarige olieslager te zijn met een 'goede' politieke opvatting, toegewijd en bovendien geliefd bij de bevolking. Hij genoot een wedde van 63,49 frank.

Ook op de schepenen De Jonghe en Priem, beiden landbouwers, viel er politiek niets aan te merken. Hun salaris bedroeg 15,87 frank.

De gemeentesecretaris Joseph Bruylandt uit Ninove vervulde ook dit ambt in Appelterre. In Zandbergen was hij bovendien gemeenteontvanger. Hij bleek bekwaam, toegewijd en had de 'goede' politieke overtuiging. De gemeente Idegem telde hem jaarlijks 170,05 frank neer.

De Geraardsbergse notarisklerk François Saligo was de gemeenteontvanger. Over zijn inzet en politieke mening had de Staatsveiligheid alleen goede woorden. Zijn jaarwedde beliep 59,25 frank ⁽¹⁶⁾.

5. Verkiezingen van 5 november 1830 in Moerbeke

Het gemeentebestuur was op het einde van de Hollandse periode als volgt samengesteld ⁽¹⁷⁾:

Burgemeester: Pierre Bijl
Schepenen: Jacques Branckaert en Jean Baptist De Bruyne
Raadsleden: Pieter Merckaert,

Hendrik Mehauden, Adriaan De Jonghe en Jean De Mulder.

Deze samenstelling was praktisch ongewijzigd sinds 1825, toen de raad volledig werd vernieuwd op basis van het 'Reglement op het Bestuur ten platten lande'. Schepenen Jean Baptist De Bruyne was op 1 januari 1830 wel even vervangen geweest door Adriaan De Roeck, maar na diens overlijden trad hij al op 1 juli terug in dienst. Aanvankelijk maakte ook Jean Baptist Van Der Putten deel uit van de raad. Bij de normale vernieuwing op 1 januari 1830 werd hij echter vervangen door Jean Baptist Burie. Deze weigerde zijn aanstelling en werd op 8 april vervangen door Hendrik Mehauden.

De juiste uitslag van de stemmingen voor de burgemeester, schepenen en raadsleden van 5 november 1830 zijn ons onbekend, maar de samenstelling van de raad zag er na de verkiezing uit als volgt:

Samenstelling van de gemeenteraad na 5 november 1830

Burgemeester: Egide Bijl
Schepenen: Jean François De Ceuleneer en François De Ceuleneer
Leden: Thomas De Roeck, Vincent De Jonghe, Corneille Joseph Van Der Putten en Jacques Branckaert.

De bijna volledige raad werd vernieuwd met uitzondering van Jacques Branckaert, die raadslid werd. De patriotten hadden het blijkbaar voor het zeggen. Dat wordt bevestigd bij de doorlichting in 1832.

Burgemeester Egide Bijl was hereboer en rentenier. Hij werd omschreven als een goede patriot met een zeker talent, maar met weinig inzet. Hij zou dus zijn ambt

veel beter kunnen uitvoeren. Egide genoot een burgemeesterswedde van 84 frank.

Beide schepenen, Jean François De Ceuleneer en François De Ceuleneer, waren landbouwers. Ook zij hadden de juiste politieke gezindheid met de nodige talenten en toewijding. Nochtans zou eerste schepenen Jean François zijn taken nog beter kunnen uitvoeren. Zijn collega François deed enorm zijn best om de orde in de gemeente te handhaven. Wijst deze uitspraak op enige (orangistische) oppositie in de gemeente of is het enkel een allusie op het feit dat hij in 1831 werd gekozen tot kapitein bij de burgerwacht van het kanton ⁽¹⁸⁾? Beide schepenen kregen een jaarlijkse vergoeding van 21 frank.

De gemeentesecretaris Pierre Kina was tevens ontvanger van de accijnzen in Geraardsbergen. Hij was zeer bekwaam en zette zich flink in. De gemeente Moerbeke was hem jaarlijks 169 frank verschuldigd.

Schepenen Jean François De Ceuleneer was ook gemeenteontvanger en kreeg hiervoor 59 frank ⁽¹⁹⁾.

6. Verkiezingen van 8 november 1830 in Nederboelare

De gemeenteraad die op de vooravond van de Belgische onafhankelijkheid het bestuur waarnam, zag er uit als volgt uit ⁽²⁰⁾:

Burgemeester: Pierre Jean Spitaels
Schepenen: Joseph Van Der Donckt en François Posschelle
Leden: Jean Baptist Bauwens, François Tusschaens, Charles De Vos en Joseph Cauwel.
Na de stemmingen op 8 november 1830 voor de burgemeester, schepenen en raadsleden bleek geen enkele wijziging aan deze

⁽¹⁶⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Idegem.

⁽¹⁷⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Moerbeke.

⁽¹⁸⁾ M. VAN TRIMPONT, *De Geraardsbergse "Garde Civique" of Burgerwacht 1795-1920*, Geraardsbergen, 1997, p. 38.

⁽¹⁹⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Moerbeke.

⁽²⁰⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Nederboelare.

samenstelling te zijn aangebracht.

Samenstelling van de gemeenteraad na 8 november 1830

Burgemeester: Pierre Jean Spitaels
Schepenen: Joseph Van Der Donckt en François Posschelle
Leden: Jean Baptist Bauwens, François Tusschaens, Charles De Vos en Joseph Cauwel.

Meer zelfs, ook de gemeentesecretaris, Jacques Spitaels, zoon van burgemeester Pierre Jean, bleef op zijn post. We stellen ons dan ook de vraag of niet alles door tussenkomst van de machtige familie Spitaels, bewoners van het kasteel, werd gedirigeerd. Ook bij de verkiezingen in 1831 voor de officieren van de burgerwacht van het kanton Geraardsbergen werd Jacques Spitaels naar voor geschoven. Hij bracht het tot kapitein en later schopte hij het zelfs tot luitenant-kolonel ⁽²¹⁾.

Pierre Jean Spitaels cumuleerde het burgemeesterambt in Nederboelare en Hemelveerdegem. De Staatsveiligheid bewonderde zijn zeer goede politieke mening, zijn kennis van de administratie en zijn inzet. Ook op de houding van de schepenen Van Der Donckt en Posschelle, beide landbouwers, viel politiek niets aan te merken. Hun mandaat vervulden ze bovendien naar behoren. De burgerzin van de gemeentesecretaris Jacques Spitaels was correct en hij vervulde zijn taak met veel toewijding. De gemeenteontvanger August Bruyneel bespraken we al bij Goeferdinge. Enkel van de gemeentesecretaris kennen we de verloning: 52,91 frank ⁽²²⁾.

7. Verkiezingen van 8 november 1830 in Nieuwenhove

De uittredende gemeenteraad uit de Hollandse periode was als volgt samengesteld ⁽²³⁾:

Burgemeester: Pierre Jean Thibaut
Schepenen: Jacobus Pletinckx en Elie Muylaert
Leden: Paul Wauters, Heronimus Elinckx, François Carion en Joseph De Jonghe.

Sinds de installatie van de raad in 1825 op basis van het 'Reglement op het Bestuur ten platten lande' waren drie wijzigingen aangebracht. François Carion kwam in de plaats van ex-burgemeester Pierre Jean Maesfranckx die ontslag had genomen. Op 1 januari 1830 was schepen Jacobus Pletinckx aangesteld in de plaats van François Lemmens en verving Joseph De Jonghe het raadslid Philippe Bilterijst.

Het resultaat van de stemmingen voor burgemeester, schepenen en raadsleden op 8 november 1830 zag er als volgt uit:

Samenstelling van de gemeenteraad na 8 november 1830

Burgemeester: François Lemmens
Schepenen: Elie Muylaert en François Dauw
Leden: Paul Wauters, Philippe Bilterijst, Joseph De Jonghe en Jean Ronsijn.

Gewezen schepenen en kerkmeester François Lemmens nam de leiding van een meer dan de helft vernieuwde gemeenteraad. Wijst zijn terugkeer op een patriottische overwinning? Waarschijnlijk wel, want zijn jongere broer Dominique

werd in april 1831 gekozen tot kapitein bij de burgerwacht van het kanton Geraardsbergen ⁽²⁴⁾.

Ook het verslag van de dienst Interne Veiligheid in 1832 kwalificeerde burgemeester Lemmens als iemand met de juiste politieke opvatting. Zijn inzet was voldoende maar zijn bestuurlijke capaciteiten waren beperkt. De gemeente was hem jaarlijks 52,91 frank verschuldigd. De beide schepenen Elie Muylaert en François Dauw, beide landbouwers, kregen dezelfde waardering als hun burgemeester. Hun salaris bedroeg 13,22 frank. De invloedrijkste man was Pierre Maesfranckx, die de beide ambten van gemeentesecretaris en gemeenteontvanger cumuleerde in Nieuwenhove en ook nog secretaris was van Waarbeke. Als kerkmeester bezat hij er uiteraard de gepaste politieke mening. Hij vervulde zijn taken met bekwaamheid en inzet. In Nieuwenhove ontving hij hiervoor 85 frank en 34 frank ⁽²⁵⁾.

8. Verkiezingen van 24 november 1830 in Onkerzele

Op het tijdstip van de Belgische Onafhankelijkheid was de gemeenteraad van Onkerzele samengesteld als volgt ⁽²⁶⁾:

Burgemeester: Octave Bogaert
Schepenen: Willem Marginet en Willem De Ceuleneer
Leden: Gillis Manghelinckx, Thomas Van Eesbeeck, Gillis Borremans en Jean Baptist Vanderschueren.

Burgemeester Octave Bogaert, de broer van de Geraardsbergse burgemeester Karel Bogaert, was

⁽²¹⁾ M. VAN TRIMPONT, *op. cit.*, p. 38.

⁽²²⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Nederboelare.

⁽²³⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Nieuwenhove.

⁽²⁴⁾ M. VAN TRIMPONT, *op. cit.*, p. 38.

⁽²⁵⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Nieuwenhove.

⁽²⁶⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Onkerzele.

pas op 23 februari 1830 benoemd, nadat Ferdinand Spitaels, broer van de latere burgemeester Prosper Spitaels, eervol ontslag had gekregen van koning Willem I. Van de aanvankelijke samenstelling van de gemeenteraad van 1825 waren trouwens maar twee raadsleden op post gebleven: schepen Willem Marginet en raadslid Gillis Manghelinckx. Willem De Ceuleneer was voorheen wel raadslid, maar werd pas op 1 januari 1830 schepen in opvolging van Adriaan Van Damme. De raadsleden Thomas Van Eesbeeck, Gillis Borremans en Jean Baptist Vanderschuere vervingen toen ook respectievelijk Jacob De Vulder, Willem Marginet en Jean Baptist Vanderlinden.

De verkiezingen van 24 november 1830 gaven het volgende resultaat:

Burgemeester: Prosper Spitaels
Schepenen: Adriaan Van Damme en Jacques Merckaert
Leden: Charles D'Hane, Gerard De Vulder, Joseph Marginet en Joseph Vanderbiest.

Raadslid Charles D'Hane weigerde de eed af te leggen. Er greep daarom op 26 oktober 1831 een buitengewone verkiezing plaats waarbij Silvester Schaillée de voorkeur kreeg van het kiezerskorps.

De jonge Geraardsbergse grondeigenaar Prosper Spitaels kwam aan het hoofd van een volledig vernieuwde raad. Enkel Adriaan Van Damme had als schepen politieke ervaring. Hun verkiezing en de ganse uitslag wijzen op een patriottische invloed. Dit wordt bevestigd door het onderzoek van 1832. Burgemeester Prosper Spitaels bezat de geschikte politieke mening. Zijn

houding was correct en hij vervulde zijn taak met voldoende ijver. Zijn wedde bedroeg 60 frank.

Hetzelfde oordeel kon ook worden genoteerd voor de schepenen, en landbouwers, Van Damme en Merckaert. Hun vergoeding werd vastgesteld op 16 frank.

De nieuwe gemeentesecretaris was deurwaarder Lieven Vanderkelen. Ook hij had de juiste overtuiging en bezat de nodige bekwaamheid.

De gemeente was hem jaarlijks 148 frank verschuldigd.

De 27-jarige Pierre Merckaert werd de nieuwe gemeenteontvanger. Op zijn mening en gedrag viel weinig aan te merken. Hij ontving een jaarsalaris van 50 frank ⁽²⁷⁾.

9. Verkiezingen van 6 november 1830 in Ophasselt

De samenstelling van de gemeenteraad zag er voor de verkiezingen als volgt uit ⁽²⁸⁾:

Burgemeester: Charles Evrard
Schepenen: Bernard Mertens en Charles Louis Berlangée
Leden: Jean Baptist De Clippele, Jean Baptist De Boe, François De Spiegeleer en François Vandermeeren.

Deze raad had sinds zijn samenstelling in 1825 op basis het 'Reglement op het Bestuur ten platten lande' slechts twee wijzigingen ondergaan. Op 14 februari 1828 verving François De Spiegeleer zijn overleden broer Ignace en op 8 april 1830 was François Vandermeeren in de plaats gekomen van de eveneens overleden Petrus Antheunis. De leiding berustte bij de Geraardsbergse notaris Evrard.

Door de verkiezingen van 6 november 1830 werd de gemeenteraad totaal herschikt.

Samenstelling van de gemeenteraad na 6 november 1830

Burgemeester: Charles Louis Berlangée
Schepenen: Leopold De Clercq en Bernard Vandermeeren
Leden: François Vandermeeren, François De Braeckelee, Pierre Jean Van Heghe en Jean Philippe Van Dalem.

Enkel voormalig schepen Berlangée, die op de hoogste trede terecht kwam, en raadslid François Vandermeeren overleefden de verkiezingen.

In 1832 werd burgemeester Berlangée, een jonge landbouwer, een goede patriot genoemd. Hij had de nodige bekwaamheid en de gewenste inzet om zijn taak te volbrengen, maar hij durfde af en toe eens drinken. De gemeente betaalde hem jaarlijks 84,66 frank. De schepenen waren Leopold De Clercq, een stoker en brouwer afkomstig van Nederbrakel, en landbouwer Bernard Vandermeeren. Beiden worden de gepaste politieke overtuiging toegemeten, hadden voldoende talent om te besturen en op hun houding viel niets aan te merken. Hij jaarwedde was bepaald op 21,16 frank.

De nieuwe gemeentesecretaris was August Vandenbossche uit Sint-Maria-Oudenhove. Naast dit ambt bleek hij ook nog leraar te zijn. Hij was een goed patriot, zeer actief in het verenigingsleven en financieel zat hij er blijkbaar warmpjes in. Hij ontving een secretariswedde van 169,31 frank.

Landbouwer Pierre De Bruyn werd op 3 november 1832 de nieuwe gemeenteontvanger. Ook zijn politieke mening en zijn houding vielen in de smaak van de dienst Interne Veiligheid. Zijn wedde bedroeg 44,45 frank ⁽²⁹⁾.

⁽²⁷⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Onkerzele.

⁽²⁸⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Ophasselt.

⁽²⁹⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Ophasselt.

10. Verkiezingen van 5 november 1830 in Overboelare

In 1825 werd op basis van het 'Reglement op het Bestuur ten platten lande' voor Overboelare het volgende bestuur aangesteld ⁽³⁰⁾:
Burgemeester: Jean Guillaume Ghislain Wolfcarius.
Schepenen: Dominicus Mehouden en Jacques De Beck.
Raadsleden: Bernard Vandermijnsbrugghe, Pieter Jacobs, Petrus Van Bever en Jozef Callebaut.

Op 1 januari 1828 werd conform het koninklijk besluit een derde van de raad, namelijk schepenen Dominicus Mehouden en raadslid Bernard Vandermijnsbrugghe, zonder problemen opnieuw benoemd. Op 14 februari van dat jaar kwam wel Constantinus Noye, in de plaats van de overleden Petrus Van Bever. Bij de normale vernieuwing op 1 januari 1830 van het tweede derde van de raad werd enkel raadslid Constantinus Noye herbenoemd. Jacques De Beck echter werd door de gouverneur geweigerd. Als schepenen werd hij vervangen door het raadslid Jozef Callebaut en als raadslid door Pieter Vanderputten. Op 10 augustus 1830 overleed burgemeester en tevens Geraardsbergs raadslid Jean Wolfcarius.

Op het ogenblik van de Belgische Omwenteling zag de raad er dus als volgt uit:

Burgemeester: -
Schepenen: Dominicus Mehouden en Jozef Callebaut
Raadsleden: Bernard Vandermijnsbrugghe, Pieter Jacobs, Constantinus Noye, en Pieter Vanderputten.

De juiste uitslag van de diverse stemmingen op 5 november 1830 is

ons onbekend. Het resultaat zag er hierna echter als volgt uit:

Samenstelling van de gemeenteraad na 5 november 1830

Burgemeester: Jean Baptist Vandernaillen
Schepenen: Frans (Pierre François) Vandermijnsbrugghe en Jean Siffer-De Baere
Raadsleden: Benoit Vande Pontseele, François Vanderschueren, Adrien De Nayer en Cornelis De Lens.

Een volledig nieuwe raad kwam aan het bestuur onder de leiding van landmeter eerste klas Jean Baptist Vandernaillen. Merkwaardig ook dat de uit Maastricht afkomstige olieslager Jean Siffer-De Baere schepenen werd.

De Staatsveiligheid keek met enige argwaan op naar de 'antinationale' gevoelens van de nieuwe burgemeester. Mogelijk was dit omdat hij nog door Willem I beëdigd was. Hij bestuurde anders met de vereiste bekwaamheid en inzet de gemeente. Zijn jaarwedde was vastgesteld op 105,82 frank.

De politieke gezindheid van beide schepenen Frans Vandermijnsbrugghe en Jean Siffer-De Baere baarde de onderzoekers minder kopzorgen. Ook hun inzet voor hun ambt en hun houding ten opzichte van de bevolking voldeed over de ganse lijn. De gemeente was hen jaarlijks 26,46 frank verschuldigd.

De gemeentesecretaris Louis Bruyneel en de gemeenteontvanger August Bruyneel kennen we al uit die ambten in Goferdinge. In Overboelare kregen ze uit de gemeentekas respectievelijk 211,64 en 92,67 frank ⁽³¹⁾.

11. Verkiezingen van 30 oktober 1830 in Schendelbeke

De uittredende gemeenteraad uit de Hollandse periode zag er als volgt uit ⁽³²⁾:

Burgemeester: Bernard De Strooper
Schepenen: Gillis Paeleman en Judocus Capiou
Leden: Philippe Bruggeman, Rochus Vandevelde, Gillis De Smet en Nicodemeus Cock.
Van de aanvankelijke samenstelling uit 1825 was niet zo veel meer overgebleven. Vergelijk zelf maar:

Burgemeester: Bernard De Strooper
Schepenen: Philippe Bruggeman en Frans Arens
Raadsleden: Rochus Vandevelde, Antoon Maesfranckx, Petrus Haelterman en Gillis Paeleman.

Bij de normale vernieuwing op 12 januari 1828 van één derde van de raad moest Philippe Bruggeman zijn schepenenmandaat voor dat van raadslid omruilen met Gillis Paeleman. Bovendien werd Gillis De Smet de vervanger van Petrus Haelterman. En op 14 februari 1828 werd ook aan schepenen Frans Arens en raadslid Antoon Maesfranckx ontslag verleend. In hun plaats werden Judocus Capiou als schepenen en Nicodemus Cock als raadslid benoemd. De vernieuwing per 1 januari 1830 brachten geen wijzigingen meer aan.

De juiste uitslagen van de stemmingen voor burgemeester, schepenen en raadsleden na de Omwenteling zijn ons ook voor Schendelbeke onbekend. Toch kunnen we de nieuwe raad weergeven:

⁽³⁰⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Overboelare.

⁽³¹⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Overboelare.

⁽³²⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Schendelbeke.

<p>FONCTIONS ou PROFESSIONS EXERCÉES SIMULTANÉMENT</p>	<p>OBSERVATIONS Sur le civisme, les talens, le zèle et la conduite du titulaire, ainsi que tous les renseignemens propres à éclairer le Gouvernement.</p>
<p>Niant Pollivoteur</p>	<p>(Citisme) bon, peu de talens, assez zèle, de bonne conduite. (Demissionnaire) Lui capable, zèle, bonne conduite privée et politique.</p>
<p>Niant</p>	<p>Comme le précédent</p>
<p>Niant</p>	<p>Comme le précédent</p>
<p>Niant</p>	<p>Opinions politiques, bon, prononcé, a quelques talens, peu zèle.</p>

Beoordeling van de burgemeesters Pierre Jean Schollaert en Bernard Schollaert, de schepenen Frans van Mello en Pierre Haelterman, en de gemeentesecretaris Jean van Lil van Schendelbeke.

Samenstelling van de gemeenteraad na 30 oktober 1830

Burgemeester: Pierre Jean Schollaert.
Schepenen: Pierre Vanderschueren en Petrus Haelterman.
Raadsleden: Jean Baptist Van Liefferinge, Judocus Capiiau, Frans Arens en Pierre Van Hoorde.

De uittredende raad werd bijna volledig vervangen. De gewezen leden Petrus Haelterman en Frans Arens kwamen wel terug, wat op een patriottische overwinning kan wijzen.

Schepen Pierre Vanderschueren gaf na een jaar zijn ontslag en werd na de **buitengewone verkiezing van 8 april 1832** vervangen door gewezen veldwachter Franciscus Van Mello.

In 1833 gaf ook burgemeester Pierre Jean Schollaert zijn ontslag. In zijn plaats werd zijn broer Bernard Schollaert gekozen.

Samenstelling van de gemeenteraad na 10 oktober 1833

Burgemeester: Bernard Schollaert
Schepenen: Franciscus Van Mello en Pierre Haelterman
Raadsleden: Jean Baptist Van Liefferinge, Judocus Capiiau, François (Frans) Arens en Pierre Van Hoorde.

Het verslag van het ministerie van Binnenlandse Zaken geeft de situatie in 1832 en 1833 weer. De burgerzin van burgemeester Pierre Jean Schollaert was goed, maar betreffende bekwaamheid waren zijn mogelijkheden beperkt. Zijn inzet was goed en zijn houding correct. Ook zijn broer was volgens het verslag weinig bekwaam. Zijn inzet en houding waren wel in orde. De burgemeesterswedde bedroeg in

Schendelbeke 84,65 frank. Dezelfde opmerkingen werden gemaakt voor de schepenen Franciscus Van Mello en Pierre Haelterman. Hun salaris beliep 21,16 frank.

De gemeentesecretaris werd de jonge leraar Jean Van Lil. Zijn politieke mening was weinig uitgesproken. Hoewel hij wel talent had, was zijn inzet niet zo denderend. Hij genoot een jaarwedde van 169 frank. Franciscus Saligo was, net als in Grimminge, gemeenteontvanger. De gemeente was hem hiervoor 52,14 frank verschuldigd ⁽³³⁾.

12. Verkiezingen van 8 november 1830 in Smeerebbe-Vloerzegem

Smeerebbe en Vloerzegem werden bij koninklijk besluit van 15 december 1825 (opnieuw) verenigd. Deze fusie had ook zijn weerslag op de samenstelling van de gemeenteraad. Van de zeven raadsleden moesten er minimum drie komen uit elke deelgemeente. En ook in het college van burgemeester en schepenen moesten beide voormalige dorpen aanwezig zijn.

Dit resulteerde in 1826 in de volgende samenstelling ⁽³⁴⁾:

Burgemeester: Willem Dero (Vloerzegem)
Schepenen: Joseph Van Crombrugghe (Smeerebbe) en Adriaan Van Cromphaut (Vloerzegem)
Raadsleden: Jean Baptist Van Lil en Leo De Backer (beide Smeerebbe), en Adrien François Vlassenbroeck en François De Spiegeleer (beide Vloerzegem).

Op 16 april 1829 verving Charles Van Lierde de overleden François De Spiegeleer. Bij de normale vernieuwing van één derde van de raad op 1 januari 1830 kwam Leo

De Backer als schepen in de plaats van Adriaan Van Cromphaut en verving Anthoon Coolbrandt deze laatste als raadslid.

Een laatste wijziging tijdens de Hollandse periode: op 8 april 1830 verving Pierre De Turck de overleden Jean Baptist Van Lil.

Ook na de onafhankelijkheid bleef het systeem van gedeelde samenstelling van de raad gelden. De eerste verkiezing leidde tot het volgende resultaat:

Samenstelling van de gemeenteraad na 8 november 1830 ⁽³⁵⁾

Burgemeester: Joseph Van Crombrugghe (Smeerebbe)
Schepenen: Leo De Backer (Smeerebbe) en Adriaan Van Cromphaut (Vloerzegem)
Raadsleden:
Voor Smeerebbe: Marcelin De Gendt en Livinus Vanderbiest
Voor Vloerzegem: Willem Dero en Charles Van Lierde.

Het gestegen aantal inwoners van Smeerebbe had al onder de Hollandse periode een herschikking van de raad en het schepencollege voor gevolg. Deze evolutie wordt bij de eerste gemeenteraadsverkiezing bevestigd. Het grootste slachtoffer werd Willem Dero en de grote overwinnaar Joseph Van Crombrugghe.

De dienst Interne Veiligheid gaf in 1832 elke ambtenaar eenzelfde waardering: goede staatsburgers met de nodige administratieve talenten en inzet. De lonen van de burgemeester en de schepenen werden niet vermeld. De gemeente was aan de gemeentesecretaris Theodoor Van Cromphaut 105,82 frank verschuldigd en aan de gemeenteontvanger, de leraar Pierre De Schamphoeleer, 46,56 frank ⁽³⁶⁾.

⁽³³⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Schendelbeke.

⁽³⁴⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Smeerebbe-Vloerzegem.

⁽³⁵⁾ RA Ronse, fonds Hedendaags archief van Smeerebbe-Vloerzegem, Notulen van de gemeenteraad 1827-1843.

⁽³⁶⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Smeerebbe-Vloerzegem.

13. Verkiezingen van 10 november 1830 in Viane

De uittredende raad was op de vooravond van de Belgische Omwenteling als volgt samengesteld ⁽³⁷⁾:

Burgemeester: Eustache Joseph Marie baron de Blondel de Beauregard

Schepenen: Martinus

Vanderpoorten en Jean Baptist Cools

Raadsleden: Jean Charles Douchaut, Joseph Monnier, Francies De Bilde en Livinus Berckmans.

Na de eerste verkiezingen voor burgemeester, schepenen en raadsleden zag het resultaat er als volgt uit:

Samenstelling van de gemeenteraad na 10 november 1830

Burgemeester: Martinus

Vanderpoorten

Schepenen: Jan Baptist

Vandercammen en Jan Baptist Cools

Raadsleden: Jean Charles Douchaut, Charles Hoogstoel, Joseph Monnier en Fideel Claus

De grootste wijziging betrof het burgemeestersambt, dat werd toegewezen aan de voormalige schepenen Vanderpoorten. De orangistische baronnenfamilie de Blondel de Beauregard, kwam er voorlopig niet aan te pas.

Na het overlijden van burgemeester Vanderpoorten (4 juni 1832) greep op 2 juli 1832 een buitengewone verkiezing plaats, waarbij schepenen Jean Baptist Vandercammen tot burgervader werd verkozen. In zijn plaats werd op 12 september 1832 Jean Baptist Van Belle de nieuwe schepenen.

Samenstelling van de gemeenteraad na 12 september 1832

Burgemeester: Jean Baptist Vandercammen

Schepenen: Jean Baptist Van Belle en Jean Baptist Cools

Raadsleden: Jean Charles Douchaut, Charles Hoogstoel, Joseph Monnier en Fideel Claus.

In 1832 werd burgemeester Vandercammen een goed staatsburger genoemd. Hij zou echter weinig bekwaam zijn en zich te veel laten leiden door de gemeentesecretaris. Zijn wedde beliep het maximaal toegelaten bedrag: 105,82 frank.

De politieke opvattingen van de beide schepenen lokten geen bemerkings uit. Ook zij hadden blijkbaar niet zo veel in de pap te brokken. Jan Baptist Van Belle cumuleerde zijn schepenambt met dat van schatbewaarder van de kerkfabriek en Jan Baptist Cools was ook lid van het *Wel-dadigheidsbureau*. De gemeente was hen een schepensalaris van 26,45 frank verschuldigd.

De man die blijkbaar de meeste touwtjes in handen had, was de gemeentesecretaris Pierre Van Belle. Aanvankelijk cumuleerde hij ook dit ambt met dat van gemeenteontvanger. Als lid van een vooraanstaande katholieke familie viel op zijn houding niets aan te merken. Nochtans viel hij bij de Staatsveiligheid niet echt in de smaak: hij zou een intrigant zijn die weinig achting genoot. Zijn salaris bedroeg 211,64 frank.

Op 7 december 1833 werd de nieuwe gemeenteontvanger Pierre Kina (die we ook al als gemeentesecretaris ontmoetten in Moerbeke). Intussen was hij notaris geworden in Viane. Voor zijn post als ontvanger kreeg hij 77,25 frank ⁽³⁸⁾.

14. Verkiezingen van 8 november 1830 in Waarbeke

Het uittredende gemeentebestuur uit de Hollandse periode was als volgt samengesteld ⁽³⁹⁾:

Burgemeester: Lodewijk Thibaut (sinds 23 februari 1830)

Schepenen: Jean Vandemaele en Pierre Joseph Van Vreckem

Raadsleden: Pierre Van Wilder, Fernand Vandenneucker, Pierre Jean Crispeels en François Peeters.

Van de aanvankelijke samenstelling van 1825 waren slechts schepenen Jean Vandemaele en de raadsleden Pierre Van Wilder en Fernand Vandenneucker overgebleven.

Drie mandatarissen waren gedurende hun termijn overleden, burgemeester Jean Maesfranckx en de raadsleden Jean Baptist Niels en G. Van Nimmen. Op 1 januari 1830 had de gouverneur bovendien schepenen Petrus Ronsijn (senior) vervangen door Pierre Joseph Van Vreckem.

Ook voor Waarbeke beschikken we over geen gedetailleerde uitslag van de stemmingen voor burgemeester, schepenen en raadsleden. Het resultaat vonden we wel.

Samenstelling van de gemeenteraad na 8 november 1830

Burgemeester: Aloïs Vandemaele

Schepenen (assessoren): Jacques Vandembroucke en Pierre Ronsijn (junior)

Raadsleden: Pierre Van Wilder, Pierre Jean Crispeels, Pierre Joseph Van Vreckem en François Peeters.

Er greep blijkbaar aan de top van het gemeentebestuur een generatiewisseling plaats met als uitschieter de verkiezing van de jonge landbouwer Aloïs Vandemaele tot burgemeester.

⁽³⁷⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Viane.

⁽³⁸⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Viane.

⁽³⁹⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Waarbeke.

In het verslag aan de minister van Binnenlandse Zaken werd Aloïs Vandemaele een goed burgemeester genoemd met enkele administratieve talenten en een perfecte houding. De gemeente was hem jaarlijks 52,91 frank verschuldigd.

Ook op de politieke opvatting, de bekwaamheid en de houding van de beide schepenen viel weinig aan te merken. Jacques Vandenbroucke was voorheen gemeenteontvanger, maar nam ontslag. Pierre Ronsijn cumuleerde zijn mandaat met dat van lid van het Weldadigheidsbureau en kerkmeester. Beiden ontvingen van de gemeente een vergoeding van 13,22 frank.

De gemeentesecretaris Pierre Maesfranckx kennen we al uit die functie in Nieuwenhove. In Waarbeke bedroeg zijn wedde eveneens 85 frank.

De nieuwe gemeenteontvanger werd de Geraardsbergenaar Pierre Bijl, een toegewijde patriot met een goede kennis van de boekhouding. Hij ontving voor zijn ambt 23,12 frank ⁽⁴⁰⁾.

15. Verkiezingen van 29 oktober 1830 in Zandbergen

De raad die aan het bestuur was ten tijde van de Belgische Omwenteling zag er als volgt uit ⁽⁴¹⁾:

Burgemeester: Eugène Felicien Germanes
Schepenen: André De Bodt en Michel Sunaert
Raadsleden: Jean Baptist Cleerebaut, Livinus Meganck, François De Bodt en François Dauw.

Op 26 juli 1829 had Eugène Germanes (die al burgemeester van Grimminge was) ook het hoogste politieke ambt te Zandbergen

verkregen. Hij volgde hierbij Nicolas Jozef Bruylant op. Deze was aanvankelijk schepen, maar kwam in de plaats van de overleden burgemeester Jean Dauw. Burgemeester Nicolas Jozef Bruylant, wiens aanvankelijk mandaat als schepen verviel op 1 januari 1828, werd niet meer aangesteld en aldus kwam de burgemeesterszetel vrij.

De juiste uitslag van de verkiezing is ons onbekend, het resultaat kunnen we u wel vertellen.

Samenstelling van de gemeenteraad na 29 oktober 1830

Burgemeester: André De Bodt
Schepenen: Joseph Jacobs en Joseph Dauw.

Raadsleden: François Dauw, Judocus Rigo, Charles Weverbergh en François Du Gernier.

Er kwam een vrijwel volledige nieuwe raad tot stand onder de leiding van voormalige schepen André De Bodt.

Na het overlijden van schepen Joseph Dauw greep op 24 februari 1832 een buitengewone verkiezing plaats waarbij Charles Van Wilder tot schepen werd verkozen.

De burgerzin van burgemeester De Bodt voldeed in 1832 blijkbaar aan de normen van de nieuwe bewindvoerders. Ook zijn bekwaamheid, houding en inzet waren in orde. Hij kreeg voor het uitvoeren van zijn ambt een vergoeding van 84,65 frank. Dezelfde bemerkingen over de politieke opvatting en bekwaamheid golden voor de beide schepenen Jacobs en Van Wilder. Deze laatste was zelfs op het ogenblik dat hij schepen werd al gekozen tot luitenant

van de burgerwacht van het kanton Geraardsbergen ⁽⁴²⁾. Beide schepenen ontvingen van de gemeente jaarlijks 21,16 frank. De nieuwe gemeentesecretaris was de jonge en financieel bemiddelde Pierre Weverbergh. Hij had de nodige administratieve kennis en toewijding om zijn ambt uit te voeren. Zijn salaris bedroeg 190,47 frank.

Joseph Bruylant (het gaat hier waarschijnlijk om de vroegere burgemeester) werd de nieuwe gemeenteontvanger. Hij was tevens ontvanger van het Weldadigheidsbureau. In 1831 werd hij tevens gekozen tot kapitein van de burgerwacht en in 1833 was hij majoor en commandant van het derde bataljon ⁽⁴³⁾. Ook hier had de dienst Interne Veiligheid uiteraard geen negatieve kritiek op zijn houding. De gemeente was hem als ontvanger jaarlijks 45,50 frank verschuldigd ⁽⁴⁴⁾.

16. Verkiezingen van 27 oktober 1830 in Zarlardinghe

De uittredende gemeenteraad was als volgt samengesteld ⁽⁴⁵⁾:

Burgemeester: Constantinus Van Ongevalle
Assessoren: Franciscus Mehauden en Joseph De Motte
Leden: Martinus Van Nieuwenhove, Joannes Premereur en Bruno Van Cauwenberghe. Het raadslid Franciscus De Clercq was overleden.
De secretaris was Lodewijk Bruyneel.

Bijna al deze mandatarissen waren in 1825 in dienst getreden op basis van een op 23 juli van dat jaar bij koninklijk besluit verschenen 'Reglement op het Bestuur ten platten lande'. Aanvankelijk

⁽⁴⁰⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Waarbeke.

⁽⁴¹⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Zandbergen.

⁽⁴²⁾ M. VAN TRIMPONT, *op. cit.*, p. 39.

⁽⁴³⁾ M. VAN TRIMPONT, *op. cit.*, p. 38 en 59.

⁽⁴⁴⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Zandbergen.

⁽⁴⁵⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/62/1, Zarlardinghe.

waren Gislenus Van Mello en Joannes Franciscus Van Helleputte respectievelijk assessor en raadslid in deze raad. Bij besluit van de gouverneur van 29 december 1829 werden ze echter vervangen door Joseph De Motte, tot dan raadslid, en Bruno Van Cauwenberghe. Deze vervanging ging in tegen het voorstel van de raad om hen opnieuw aan te wijzen. Lag enige contestatie van Van Mello en Van Helleputte tegen het Hollandse bestuur aan de basis van deze wijziging?

De juiste uitslag van de verkiezingen van 27 oktober 1830 konden we niet vinden. Waarschijnlijk werd er geen verkiezing gehouden voor de burgemeester. Het verslag van de gemeenteraad van 13 november waarbij de twee assessoren en de vier raadsleden hun eed aflegden, vermeldt inderdaad Constantinus Van Ongevalle nog steeds als burgemeester "als daertoe gemachtigt bij besluit van den 23 juli 1825". Opmerkelijk is eveneens dat men nog dezelfde eed gebruikte als voor de revolutie: "Dat zij de functie waartoe zij geroepen zijn met ijver en getrouwheid zullen vervullen overeenkomstig de grondwet (!), de algemene landswetten alsmede hetgeen bij het reglement van Bestuur is voorgeschreven, dat zij alles zullen aanwenden, wat in hun vermogen is, tot welzijn der gemeente". Het overige deel van de raad werd haast volledig vernieuwd (⁴⁶).

Samenstelling van de gemeenteraad op 13 november 1830

Burgemeester: Constantinus Van Ongevalle
 Schepenen: Franciscus De Beck en Antoon De Portemont
 Leden: Joannes Franciscus (Francis) Van Helleputte,

Benedictus Delahaye, Bruno Van Cauwenberghe en Antoon De Fraine.

In 1832 gaf schepen Antoon De Portemont zijn ontslag. Hierdoor greep op 16 mei 1832 een buitengewone verkiezing plaats. Er waren toen 28 stemgerechtigden, waarvan er 21 kwamen opdagen. Joannes Premereur, horlogemaker, verkreeg 13 stemmen en Gislenus Van Mello, landbouwer, 8 stemmen. Premereur werd dus de nieuwe schepen.

Het jaar daarop gaf ook burgemeester Constantinus Van Ongevalle zijn ontslag. Nu greep er wel een verkiezing voor burgervader plaats.

Verkiezing van 12 december 1833 (voor de burgemeester)

Uitslag van de stemming

Aantal kiezers: 72
 Volstreekte meerderheid: 37
 Franciscus De Beck, landbouwer, 36 stemmen
 Antonius De Vos, landbouwer, 35 stemmen
 Joannes Franciscus Van Helleputte, landbouwer, 1 stem.

Franciscus De Beck werd hierop door het kiesbureau, waarvan hij trouwens als eerste schepen voorzitter was, tot burgemeester uitgeroepen. Deze verkiezing werd natuurlijk door de gouverneur vernietigd omdat hij geen volstreekte meerderheid had behaald. Een ballotage moest plaatsgrijpen.

Ballotage van 22 februari 1834

Uitslag van de stemming

Aantal kiezers: 76
 Volstreekte meerderheid: 39
 Franciscus De Beck, 44 stemmen

Antonius De Vos, 32 stemmen.

Franciscus De Beck werd dus toch burgemeester. Hierna moest een nieuwe eerste schepen worden aangeduid. De juiste uitslag hiervan is ons echter onbekend, maar het werd in elk geval Dominicus Mehouden.

Samenstelling van de gemeenteraad na 14 mei 1834

Burgemeester: Franciscus De Beck
 Assessoren: Dominicus Mehouden en Joannes Premereur
 Leden: Joannes Franciscus Van Helleputte, Benedictus Delahaye, Bruno Van Cauwenberghe en Antonius De Fraine.

In het verslag aan Binnenlandse Zaken werd zowel de situatie van 1832 als van 1834 weergegeven. Vandaar het volgende overzicht. Burgemeester Van Ongevalle gaf voldoening voor wat betreft zijn politieke overtuiging, bekwaamheid en toewijding. Zijn wedde bedroeg 105,82 frank.

Hij werd vervangen door zijn schepen Franciscus De Beck. Deze was bekwaam, zeer actief en een goede patriot.

Dominicus Mehouden, de nieuwe eerste schepen, kreeg dezelfde beoordeling als zijn voorganger.

Ook tweede schepen, Joannes Premereur, werd omschreven als een bekwame en goede patriot.

De schepenwedde in Zarlardinghe bedroeg 26,45 frank.

De nieuwe gemeentesecretaris werd de leraar Antoon Soetens.

Hij cumuleerde zijn nieuw ambt met dat van ontvanger van het *Weldadigheidsbureau*. Zijn politieke mening werd dubbelzinnig genoemd.

Nochtans had hij ook goede talenten en zijn houding werd correct genoemd.

De gemeente was hem jaarlijks 211,64 frank verschuldigd.

⁽⁴⁶⁾ Archief stad Geraardsbergen, Notulen van de gemeenteraad van Zarlardinghe.

⁽⁴⁷⁾ RA Beveren-Waas, fonds Provincie Oost-Vlaanderen, R/66/1, Zarlardinghe.

Landbouwer Joseph Soetens, mogelijk een jongere broer van de secretaris, werd de nieuwe gemeenteontvanger. Hoewel hij in 1832 kapitein van de burgerwacht werd gekozen bekeek de Staatsveiligheid hem met enige argwaan. Zijn wedde: 52,91 frank⁽⁴⁷⁾.

Conclusies

Wie had het beleid in handen en wie kon zich ook handhaven?

Het antwoord op deze vraag verschilt van gemeente tot gemeente. Het is sterk afhankelijk van lokale actoren en factoren. Zo veranderde er helemaal niets aan de samenstelling van de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen in Goferdinge en Nederboelare. Ook in Grimminge, Idegem, Nieuwenhove, Smeerebbe-Vloerzegem, Viane en Waarbeke bleven de wijzigingen beperkt. Een grotere verandering in het politieke personeel trad op in Ophasselt, Schendelbeke, Zandbergen en Zarlardinge. Een vrijwel volledige vernieuwing trad op in Geraardsbergen, Moerbeke, Onkerzele en Overboelare. Op uitzondering van Geraardsbergen en Grimminge, werden door de nieuwe gemeenteraden andere gemeentesecretarissen aangesteld. De gouverneur benoemde overal nieuwe gemeenteontvangers. Bovendien vond men dit administratieve personeel zelden in eigen gemeente en het cumuleren van deze belangrijke functie in diverse gemeenten was schering en inslag.

Wat waren nu de oorzaken van de wijzigingen in (of het behoud van) de samenstelling van de gemeenteraden?

Ongetwijfeld hebben patriottische en orangistische gevoelens een rol gespeeld. In Geraardsbergen,

Moerbeke en Onkerzele waren zeker revolutionaire krachten aan het werk. Daartegenover primeerden behoudsgezinde gevoelens in Grimminge, Idegem en Overboelare. We moeten wel opletten met al te voorbarige conclusies. Het aantal kiezers, de tegenstelling katholiek en liberaal, en vooral de persoonlijke ambities van de actoren speelden een even belangrijke rol. We zagen immers dat in Geraardsbergen bij de verkiezingen van 27-28 oktober 1830 de liberalen de overhand haalden en bij de daaropvolgende buitengewone verkiezingen de katholieken het evenwicht herstelden.

Bij verder onderzoek zal blijken dat in Idegem, Grimminge, Nederboelare, Ophasselt, Viane, Waarbeke en Zandbergen de gemeenteraadsverkiezingen in 1836 een volledige nieuwe ploeg aan het bewind bracht. Dit wijst op politieke spanningen in deze gemeenten. In de stad en alle deelgemeenten traden sterke personaliteiten op het voorplan, die jaren de plaatselijke politiek zouden beheersen en soms aan de basis liggen van echte 'politieke families'. We vermelden de voornaamste negentiende-eeuwse dynastieën die in 1830 hun oorsprong hadden⁽⁴⁸⁾.

Geraardsbergen

Spitaels, Antheunis, Ceuterick, Van Cleemputte

Goferdinge

Carriijn, Roelandt, Van Wijnendaele

Grimminge

Dauw, Germanes, Nechelput, Steenhoudt

Idegem

De Cremer, De Jonghe

Moerbeke

De Ceuleneer, De Jonghe, Vanderputten

Nederboelare

Bauwens, Posschelle, Spitaels,

Vander Donckt

Nieuwenhove

Dauw, Lemmens, Muylaert, Ronsijn

Onkerzele

De Vulder, Merckaert, Spitaels, Van Damme

Ophasselt

Berlengée, De Braeckekeer, Vandermeeren, Van Heghe

Overboelare

Vandermijnsbrugge, Vandernaillen

Schendelbeke

Arens, Haelterman, Schollaert

Smeerebbe-Vloerzegem

Van Crombrugge, Van Cromphaut, Van Lierde

Viane

Hoogstoel

Waarbeke

Crispeels, Ronsijn, Vandenbroucke, Van Vrechem

Zandbergen

Dauw

Zarlardinge

De Beck, De Portemont, Van Cauwenberghe, Van Onghevalle, Van Helleputte

Hoe evalueerde de centrale overheid het nieuwe gemeentepersoneel?

In grote mate stond het nieuwe gemeentepersoneel, net als de bevolking, aan de kant van de patriotten. De bekwaamheid, inzet en houding van de gekozenen vielen over het algemeen wel mee. Voor de gemeentesecretarissen en gemeenteontvangers was dit 'goed'.

⁽⁴⁸⁾ F. DE CHOU, *Gemeenteraadsverkiezingen en gekozenen in Geraardsbergen*, uitgave in voorbereiding.